

— Láthatnám csak szülőfalum rétjét!

És Usztinja, aki értett ahhoz, hogy magasan tartsa ki szárnyaló hangját, mint a bársonyt teregette ki ezeket a bensőséges szavakat:

— Járhatnék csak erdön kedvesemmel!...

Abbahagyva az éneklést, sokáig hallgatiak, szorosan egymáshoz simulva. Végül az asszony megszólalt, halkán, elgondolkozva:

— Talán nem sikerült ez a dal, amit csináltunk? Egészen szép...

— Nézd csak — szakította félbe halkán a szobaleány.

Jobbra néztek, az út túlsó oldalára: ott ment, a napfény pazar csillogásában méltóságos léptekkel egy magastermetű pap, lila reverendában, kímérten rakosgatva hosszú botját maga elé; ragyogott az ezüst gomb, csillogott az arany kereszt széles mellén.

A varjú görbén nézett rá fekete üveggyöngyhöz hasonló szemével és lustán verdesve nehézkes szárnyaival, a berkenyefára repült, onnét pedig mint szürke göröngy zuhant a kertbe.

Az asszonyok fölálltak és mély meghajlással köszöntötték a papot. Az ügyet sem vetett rájuk. Ők állva maradtak és szemükkel követték, amíg csak be nem fordult a keresztutcába.

— Hej, leányom — szólalt meg Usztinja és megigazította a kendőt a fején, — csak lennék én fiatalabb és csinosabb...

Valaki haragosan kiáltott, álmos hangon:

— Marja!... Maska!...

— Jaj, hívnek...

A szobaleány elszaladt, Usztinja pedig visszaült a padra és elgondolkozva simította ki tarka katon szoknyáját a térdén.

A békák karattyoltak. A forró levegő mozdulatlan volt, mint a hegyi tó vize. A nap ragyogó színpompával búcsúzott. A mezőkön, túl a Tesa szilaj folyásán haragos lárma — távoli morajlás, mintha medve bődült volna el.

MAXIM GORKIJ

Fordította: TRENCSÉNYI-WALDAPREL IMRE

### MAJAKOVSZKIJ<sup>1</sup>

Az elmúlt évtizedek során Majakovszkij szovjetköltő neve csak a haladó irodalmárok legszűkebb csoportja előtt volt ismeretes — a magyarul olvasó közönséghez pedig nem került el. A szovjetirodalmat nálunk fordításokban Ilf és Petrov, Solochoy, Ehrenburg írásai képviselhették, ezt engedte meg az akkori irodalompolitika óvatos rostálása. Ez sem célzatosság nélkül, hiszen minden rendszer cselekedetei irányítottak és az a körülmény, hogy éppen a fenti írók művei jelentek meg magyar nyelven, szintén politikai célt szolgált. Ilf és Petrov írásaikban a szovjeturalom kinövéseit ostromozták humoros formában; elferdítve ez

<sup>1</sup> Halálának tizennyolcadik évfordulója alkalmából.

nálunk általános beállítást nyert, ilyen az a rendszer' jelszóval. Solochov „Csendes Don“-ja a polgárháború szörnyűségeit ábrázolta, jó volt tehát az elkeseredett osztályharcnak ez a rajza annak a bizonyítására, hogy a forradalom felfordulást, testvérgyilkosságot, embertelen küzdelmet hoz magával. Ilja Ehrenburg hozzánk elkerült írásai sem voltak igazi értelemben vett szovjetregények, hanem egy Nyugatot járó és nyugatias műveltségű ember hagyományos írásai, amelyek nem beszéltek az új társadalmi rendről. Gorkij nálunk megjelent írásai — az egy „Anyá“ kivételével — szintén a régi Oroszország ábrázolásai, egy szűnyadó, tehetetlen rendszeré, amelyen csak itt-ott ragyog át egy pillanatra valamelyes emberi érték.

Gorkijnak haladó írásai — itt elsősorban publicisztikai működésére gondolok — magyar nyelven nem láttak napvilágot, kivéve a forradalom idején írt cikkeiből kiragadott, elferdítetten-fordított kis gyűjteményt („Forradalom és kultúra“), de fasiszta- és imperialistaellenes harca ismeretlen maradt olvasóink széles rétege előtt. A szovjetirodalmat képviselő Gladkov, Makarenko, Szerafimovics, Szimonov, Fagyjev, Furmanov, A. Block műveit nem engedték olvasóközönségünkhöz és még haladó szakembereink is tájékozatlanok voltak a szovjetirodalom ismerete terén (pl. Szerb Antal: A világirodalom története).

A Szovjetunióban azonban új irodalom keletkezett. Nem abban az értelemben új, hogy teljességében megtagadta a régít, mert elfogadta az emberiség haladó alkotásaiban rögzített eredményeket és ezekre építette az új műveltséget, a proletárkultúrát.

Lenin szabatosan meghatározta, mi a szocialista műveltség: „A proletárkultúra nem ismételt helyről kipattanó valami, nem azoknak az embereknek a kitalálása, akik magukat a proletárműveltség szakértőinek tartják. Ez mind merő ostobaság. A proletárkultúra azoknak a tudástár-alékoknak a szabályszerű továbbfejlődése kell, hogy legyen, amelyeket az emberiség a tőkés társadalom, a földesúri társadalom, a hivatalnoktársadalom elnyomása alatt dolgozott ki.“<sup>2</sup> A proletárműveltségről a következő határozatot olvashatjuk még Lenin műveiből: „A marxizmus azzal küzdött ki magának világtörténelmi jelentőséget a forradalmi proletáriátus ideológiájaként, hogy a marxizmus egyáltalán nem vetette el a polgári korszak legértékesebb vívmányait, hanem ellenkezőleg, sajátjává tette és átdolgozta mindazt, ami értékes volt az emberiség gondolkodásának és művelődésének több, mint kétezeréves fejlődésében. Csak ezen az alapon és ebben az irányban folytatott további munkát, megelevenítve a proletáriátus diktatúrájának mindenfajta kizsákmányolás ellen folytatott végső küzdelmének gyakorlati tapasztalataival, ismerhetünk el a proletárműveltség tényleges fejlődésének.“<sup>3</sup>

Ez annyit jelent, hogy a szocialista irodalom az emberiség haladó szellemű hagyományait veszi át és erre építi fel — most már változott körülmények közt — az új világot. Így válik ez az irodalom céltudatos irodalommmá, egy új élet építését szolgáló írástudományhá. „Úgy kell építenünk, hogy mindeh újjá váljék, hogy a mi hazug, mocs-

<sup>2</sup> Lenin: Művei XXV. 367. 3. kiadás. (Oroszul)

<sup>3</sup> U. o. 409. old.

kos, unalmas, alávaló életünk igazságos, tiszta, vidám és gyönyörűséges életté váljék“ — írta Alexander Block 1917-ben.

Ennek a l'art pour l'art kedvteléséből kilépett költészetnek legtehetségesebb szovjet képviselője Vlagyimir Vlagyimirovics Majakovszkij (1893—1930). A szovjetnép kedvelt költője, amit mi sem bizonyít jobban, mint előadásainak végnélküli sora.<sup>4</sup> Műveinek egykötetes főlíkiadásához mellékeit térkép beszél előadóstjeinek tömegéről: a térképen a vonalakhak sűrű nyalábja jelzi felolvasó körútjait Oroszország városaiban. Életének utolsó négy évében, 1926—1930, 300 napot utazott abból a célból, hogy olvasóközönségére, híveire és tisztelőire közvetlenül hathasson. Majakovszkij a dolgozó népnek volt magával ragadó költője, mert költői tevékenysége szorosah összeforrt a politikai küzdelemmel, az emberek napi harcával és problémáival. Ő annak a kifejezőjévé vált, amit a tömeg óhajtsákként vagy követelésként érzett, formába ö, a költő, ön.ötte. ezt.

Életének és írói munkásságának alakulása szoros egységet alkot. Cári Oroszország nemzetiségi vidékén született, Grúziában, itt találkozott a nemzetiségi elnyomással. Az orosz-japán háború és az 1905-ös forradalom idején progresszív írások jutnak kezébe családja révén. Találkozott az osztályelnyomással. Családja elszegényedik, Moszkvába költözik, ahol nélkülöz. Találkozik a gazdasági elnyomással. Már ifjúkorában az oroszországi munkáspártnak tagja lett, több ízben letartóztatja a cári ochranka, száműzetésre ítélik (ez elől csak közbenjárásra menekül meg). Kitér az első világháború: Majakovszkij előtt ott áll a világimperializmus véres összeütközésének minden borzalma. Majakovszkij verse ekkor ráront a cári idők uralkodó osztályának képviselőire, satirikus szóval és utálattal támadja őket, a „zsirosakat“, az „Új Satirikon“ c. pétervári hetilapban: a panamába öltöztetett gyomrot, a tudóst, ki nem egyéb a kapitalista társadalomban, mint a kétlábbon járó tehetetlenség, a bírót, akinek szeme úgy villog, mint a bádogdarab a szemetesgödörben. Ezek a „himnuszok“ — ahogy Majakovszkij nevezte satirikus költeményeit — csak gúnyban csattanó pofonok a polgárság arcán, — a harcos költő más verseiben jelenik meg. Ekkor — 1915-ben — írt nagy költeménye a 13. apostol. A cári cenzúra átértve a cím célzatosságát, nem engedélyezte ezt az elnevezést, mire átkeresztelte versét: „Felhő a nadrágban“, felkiáltva a prológuiban: „azt akarjátok, hogy negédes legyek, ne férfi — hanem felhő a nadrágban“. A cenzúra nemcsak a vers címét törölte, hanem egy félucrat oldalt a versből; de még így is kifejezte a költő, amit mondani akart: „Le a ti szeretetetekkel, le a ti művészetetekkel, le a ti rendszertekkel, le a ti vallástokkal“ — és versében előre megjósolta a kincstári tolvajok, a bankárok és feudális földbirtokosok rothadt világának bukását:

„Amerre az ember szeme tekint,  
az éhes csordák fejeként  
a forradalom tövises láncában  
lép a tizenhatos év.“

<sup>4</sup> L. folyóiratunk ebben a számában Kasszilj visszaemlékezéseit.

A forradalom hozza az időt, amikor az ember — írhatnók így: az Ember — lesz a föld ura.

„Nagy szemével a földet végigmeri  
Az ember.  
Nőttön-nő,  
fejével a hegyet éri.“

Az 1917-es év meghozta a forradalmat és elpusztította a rókát, a kapzsi pénzhalmozót, a kizsákmányolót, mint azt Majakovszkij „Ember“ c. versében előre kivetítette. A költő akkor katonaruhában szolgált és megérezte: „ez az én forradalmam“.<sup>5</sup>

„Dagadj ahanásztul;  
puffadj fácánhústól,  
az utolsó napod közeledik burzsuj.“<sup>6</sup>

Eddig polgári fogadóestéken, irodalmi kocsmákban, kis folyóiratokban lépett fel a futurista Majakovszkij, színes ingben, sárga nyakendővel osztogatta a verses arculcsapásokat. De a forradalom győzelme után a társadalmi struktúraváltozás új feladatokat tárt elébe. Most már nem lehetett az ízlés és elnyomottság berzekező verse — most már a tömegek hívták Majakovszkijt szavalni, így a balti flotta matrózai. „Ezeknek az embereknek, az AURÓRA matrózainak, akik megcsinálták a forradalmat, akik még most is tele vannak a forradalom hevülésével, ezeknek mégsem tálalhatom fel az én régi, forradalomelőtti verseimet... Azok a versek pofonok voltak, amelyeket a megcsömörlött publikumnak osztogattam, bosszantottam és kigúnyoltam őket... Új verseket kell elmondanom, új verseket a forradalomról, a forradalmi hősről.“<sup>7</sup> Ebből a megfontolásból született Majakovszkijnak a kronstadti tengerészekhez intézett, de egész Szovjetországhoz szóló verse: „Induló balra!“

„Homályosíthat saszemet a pára?  
A régi legyen hát újra itt?  
Szorítsd  
a világ forkára  
a proletárok ujjait.  
Ki a mellet! Rajta dobball!  
Zászlókat a mennyei falra!  
Ki lépét ott ki jobball?  
Balra!  
Balra!  
Balra!“<sup>8</sup>

<sup>5</sup> Önéletrajza. L. Majakovszkij válogatott versei. Parnasszus 1947. 34. o. (Az orosz válogatott kiadás alapján készült versgyűjtemény Békés István és Lóránt György összeállításában.)

<sup>6</sup> Lenin c. époszban. Radó György fordítása.

<sup>7</sup> Majakovszkij: Hogyan kell verset írni? (Parnasszus 83. o. Fordította Békés István.)

<sup>8</sup> Hegedüs Géza fordítása.

Ez az induló indítja el Majakovszkij haladó költészetét, amely az új kor új társadalmi igényeinek felel meg, ezeknek az igényeknek irodalmi visszatükröződése. Majakovszkij nem ösztönszerűen, hanem a szociológus költő tudatosságával teremti meg ezt a költészetet, mert szerinte mind formailag, mind tartalmilag az a költő, aki a közösség keresletének megfelelőleg új költészettant épít fel és nem a kikaposított nyomokon jár. A szocializmus építésekor természetesen, hogy a tematikában a költészetnek az anyagi és lelki építés szolgálatában kell állania és így lesz az írói alkotás az anyagi termeléssel egyenértékűvé és harcossá íggyverré:

„Akarem  
szuronyhoz  
hasonlítsák tollam.  
Acélgyárok  
s vasöntők rubrikáin  
kivülről a versről a  
Politbüroban  
szintén tegyen  
jelentést Sztálin.“<sup>9</sup>

Az írónak tehát a társadalmi követeléseket kell irodalommal változtatnia, kimennie az utcára a nép közé, gyárba és népgyűlésbe, átkutatnia a suttogás és a napilapok híryanagát, megtudnia, mi a napnak égető kérdése, mi szorítja a termelőt és a termelést. A művészet — éppúgy, mint az ideológia többi megjelenési formája — a társadalmi visszatükrözőedésnek egyik alakja, de ugyanakkor mint eszköz, a kitűzött eszmények elérése céljából folytatott küzdelemnek igen hathatós eszköze. Az irodalom, beleértve természetesen a költészetet is, mód a külső világ megváltoztatására, azonban kiindulási pontjának a létező világnak kell lennie. Amit szociológusaink úgy fejeznek ki: „nem elszakadni a tömegektől“, ezt valósította meg Majakovszkij, midőn a létebe kapcsolódott bele, az osztálybelieknek mindemmapos küzdelmébe és abból teremtette meg verseit. Tömören és visszaadhatatlan szójáttékkal fejezte ezt ki: „Mindenkiért sírva fakadok, Mindenkiért megfizetek.“<sup>10</sup> Ez a „mindenki“ ábrázolja nála a mindennap kérdéseit:

„Tűnj el, torta, hess!  
A versben  
ma a kenyéradag harsog.  
Aki író,  
az  
ma  
nyersen  
harci jelszót ír,  
meg marsot!“<sup>11</sup>

<sup>9</sup> Radó György fordítása. (I. Trócsányi Zoltán: Az orosz irodalom kincsesháza, 468. old.)

<sup>10</sup> Oroszul: За всех расплачусь  
За всех расплачусь

Csak a hangsúly eltolódása jelzi a jelentés különbözőségét.

<sup>11</sup> „Isten madárkája“ c. versből. Gáspár Endre fordítása.

A polgárháború idején Majakovszkij az Orosz Távirati Iroda (ROSzTA) kirakatai számára ír verseket, rajzol plakátokat ezerszámra, amelyekben egy új műfaj: a plakátvers jelenik meg; nem igényes műfaj, melynél a hatás („fenyegető nevetés“) a lényeges. Felhívják ezek a plakátok vasárnapi túlmunkára, beszolgáltatásra, gúnyolják Jugyenyicsot, stb., majd a békés építésre való áttérés idején reklámplakátokká válnak, hirdetik a szovjetipar újszülöttjeit, a cigarettától a játékszeren át a cucliig. Ez azonban csak melléktermék Majakovszkij költészetében, valóságköltészetének nagy kérdései a mindennapból fakadnak, mikor Amerikában utaztában látja a fehérek és négerek igazságtalan viszonyát, amikor a tetűről és a tifuszról szól, a fehér civilizációval kapcsolatban a szifiliszről ír. Felkapja a suttygó propagandá hírvetőinek szavát és megírja versét: „Akik örülnek a nehézségeknek“, gúnyos kacajjal vág végig versostorral a folytonos gyűlésbe járókon és gyűlést egybehívókon (Önagyonülésezők) és verse Leninnel dícsérő szavával találkozik. Megénekli országa népe teremtő erejét (150,000.000; Rohambrigádok marsa c. versei) és amikor a Kuznyecmedencében az építkezés megindul, írja:

„Tudom  
tudom —  
mert  
vannak  
a Szovjet-  
honban!“

Képzetele még nem csapong, ittmarad a földön, hol Kozirev Iván vasöntő örül a szovjetadta fürdőszobás lakásnak, hol még meg kell róni az orosz lányokat, mert idegeit majmolva angol neveket aggatnak magukra; van még, aki a kispolgári szentimentalizmusából nem volt képes kiszakadni és öngyilkosságot követ el. Az öngyilkosság ellen ír Jesztyinhez intézett versében. De képzetele tovább is viszi a költőt, látja a jövő „repülő proletárját“, akit házától repülőgép szállít az üzembe, hol már eltűnt a fizikai munka és a leegyszerűsített gépek gombnyomásra járnak, a jövőbe repül velünk a költő, ahol a dolgozót a tanulás és szórakozás számtalan alkalma várja.

Aki így látja a jövőt, az méltán mondhatja:

„Dicsérem hazám,  
De háromszorosan,  
a jelenlegit.  
a jövőbelit!“

Szól a költő arról is, aki ennek az alkotó népnek munkásvezetője: Leninnel. Sok versében megénekli a vezért (Vlagyimír Iljics, Nem hiszszük, Beszélgetés Lenin elvtárral), de művészileg legkiválóbb Leninnel szóló epikai-lírai nagyszabású verse, melyet én a legszívesebben eposznak nevezek. Majakovszkij formaifjító ereje bebizonyította, hogy ezt a

műfajt új életre tudja kelteni. Megvan benne az eposzi invocatio, a segítségülhívás, csak itt maga az eposzi hős, Lenin az, aki erőt ad a költőnek az írásra:

„Az idő  
                   eljött, hogy  
                                   Leninről szóljon szavam.  
 Nem, mintha  
                   már nem volna  
                                   bánatom.  
 Az idő  
                   eljött, mert immár  
                                   tudatos gyásza van:  
 ezzé tisztul  
                   az éles fájdalom.  
 Engem  
                   Lenin napfénye  
                                   tisztít,  
 hogy a forradalomban  
                   tovább ússzam.  
 Mit tett ő?  
                   Ki ő  
                                   s honnét ered?  
 Miért  
                   néki  
                                   e nagy tisztelet?  
 Agyam raktárából  
                   szavak, jertek elő,  
 nem mondom  
                   egynek sem,  
                                   hogy maradjon helyén.“<sup>12</sup>

Az invocatio után néhány szó jellemzi a hőst, aki megkapja a klaszszikus hősök legteljesebb jelzőjét, mellyel minden földi fölé emelkedik:

„Az egész  
                   Földnek  
                                   volt átfogó szelleme,  
 Láta  
                   azt is,  
                                   mit az idő elfedett.“

Következik a seregszemle, amely évszázadok forradalmi hőseit vonultatja fel és bemutatja az ellenfelet — a kapitalizmust. Itt a hadsereg: „Proletáriátus — számunkra ez a szó — harsogó hatalom“ és itt van a vezetőik csoportja:

„A párt  
                   keze millió ujjnak,  
                   amely egyetlen  
                                   ökölként  
   hull.“

<sup>12</sup> Az idézetek Radó György fordításai.

És hogy hősenek és a dolgozók-vezetők tömegének egységét mutassa,  
a költő zártan összefogja őket:

„Azt mondjuk — Lenin,  
azt értjük —  
a párt,  
azt mondjuk —  
a párt,  
azt értjük —  
Lenin.“

A történelem a Majakovszkij-eposz tárgya az 1917-es forradalom  
át az ország építéséig, egészen Lenin haláláig, mikor az eposz hatalmas,  
tág perspektívával a legyőzhetetlenség és győzelem szilárd tudatával  
zárul be:

„Többé  
ne görbüljön  
rabok háta, térde!  
Éljen a forradalom,  
a boldog, közeli diadal!  
Proletárhadsereg,  
kelj fel délcegen!  
Ez  
az egyedülálló  
nagy viadal  
valamennyi közt,  
mit ismer a történelem.“

\*

A költő közvetlenül halála előtt megírta önön halotti emlékversét,  
mint orosz elődje Puskin, vagy római elődje Horatius és állított magának  
márványoszlopot.

„Voltam vízhordó  
és csatornákat kotortam,  
felvirradt a forradalom  
s magával rántott  
törve-rohntva;  
a költészet  
e kényes dáma  
kertjében kotoltam  
s kísértáltam  
onnan a frontra.“<sup>13</sup>

Az irodalmi szalohokból lépett a költő irodalmi-politikai dobogóra,  
harsogó szava felkapta a legszélesebb értelemben vett nép követeléseit és  
bajait, és Majakovszkij agitátor-költővé lett. Agitátor-költő: ilyen fogalmat  
nem ismer a horatiusi ars poetica, mely egyenest eltanácsolja a költőt a

<sup>13</sup> Teli torokból. Képes Géza fordítása.



közélet fórumáról a falu magányába, amely azt irigyl, ki távol a politikai csatáktól a maga gazdaságának ügyeivel bibelődhetik. Nincsen szó politikai agitációról Arany Jánosunk Vojtina ars poeticájában sem, ahol elkeseredett költő-nagy-mesterünk a valóság szennyét köddel akarja borítani és a Duna vizével megmosdatni. A francia költő Verlaine „art poétique-“ja zenét követel mindenekelőtt, ritkán használt szavak varázsát, váratlan fordulatok és csodálatos összevetések egy másik világba vivő transzponáló művét. A futurista programban a civilizáció és a kultúra ellenségei a stílusrombolással, a pusztaság sejtetés felkiáltásával egyidőben az emberiség munkában és haladásban szerzett anyagi és erkölcsi javainak szétzúzását követelték, hogy így hulljanak vissza a primitívsebbe, mehekülve a társadalmi ellentmondások elől.

Majakovszkijnek más költészettana van: ő a szocializmus költészettanát írja meg, egy alkotó és a társadalmi ellentmondásokat küzdelemben feloldó ideológiának a költészettanát. A társadalomban és a társadalomért kell verset írni; igen, agitálni, a szó elsődleges értelemében: „megindítani, buzdítani“, miként minden alkotó művész vágya, hogy a hallgatóságban szemlélőben a saját érzéseit, indulatait és gondolatait indítsa meg (Nachempfinden — mondja az esztétika, német műszóval). A Majakovszkij-féle agitáció azonban nem az e világból való fáradt elmehekülés hirdetője, hanem célkitűzés-komplexusa: megmozdítani az élet szebbételeének nagy munkájára, mert az élet értelme az alkotás és az alakítás, új értékek teremtése. Erre kell buzdítani, megagitálni az embereket. Majakovszkij poétikája az építő társadalomnak, a szocializmus társadalmának költészettana, amikor már megszűnt a szépírói kedvtelés, alkotás magáért a szóért, a búskomor önlélektiprás, amely a földi élet csupa akadály-falnak látja. Majakovszkij költészete az életigenlés hirdetője, mellyel az új irodalom a a baba és a sírásó szerepét tölti be, bábája az újnak, sírásója a réginek (Gorkij). Az író most dolgozó társait formálja, dolgozó társait dicsőíti és a hősi tettekhez hősi szót kovácsol. Az alkotás megszépíti létünket.

„En

a földgolyót  
majd egészben

bejártam —

és az élet

csudajó

és élni oly

csudajó.“

Majakovszkij nem állítja, hogy az ő esztétikája a szocialista költészet egyetlen lehető költészettana. Nem is állíthatta, mert világnézetének megfelelően az állandó társadalmi változást hirdette, amivel összefügg, hogy mindenkori társadalmi viszonyoknak megfelelően korszakonként változik az irodalmi kifejeződés tartalmi és formai megjelenése. A szocializmus korszakában a fejlődés és fejlettség különböző fázisainak megfelelően más és más lesz a korszak írói esztétikája. Az alkotást materialista módon kiragadta a metafizikus elmélkedés exkluzív köréből és a földre állította, ezzel a költői alkotás a létben áll, mint a lét egyik megjelenési formája. Ebből következett újszerű tematikája, tárgyválasztását kora és osztálya

határozza meg. Ehhez az új tárgyválasztáshoz megfelelő versformát dolgozott ki magának, mert az életet dinamizmusában akarta versbe fogni és ezért a versének is az élet haladását, kritikájának csapásait, megállapításainak szentenciás erejét kellett vinnie. Erre a szabályos szótagszám-, ritmus- és rímviisszatérésen alapuló versforma nem volt megfelelő. Majakovszkij széttöri a verssört szótagszám szempontjából, megtartja a hangsúlyt és rímet, mint összefogót és a gondolatnak erőtadó tényezőt. Hogy a gondolat és intonáció élesebb kifejeződést nyerjen optikai eszközökhöz is folyamodik, a szótagszám szempontjából már széttört verssört, a szem számára látható hangsúlyegységekre bontja és a hangsúlyegységeket, egy ütem körül csoportosuló értelmi egységet (syntagmát) külön sorba szedeti. Így született meg a Majakovszkij-féle lépcsőzetes vers, melynek alapereje a hangsúly.

A témaválasztás, a ritmizálás, a szavak és fordulatok merész kezelése tette Majakovszkijt nagy művésszé (de ugyanekkor fordítóit bonyolult feladatok elé állította, hogy ezt az összességet a magyar közönségnek átadhassák és Majakovszkij művészi erejét megmutassák).

Ennek a művészi alkotóerőnek tolmácsolását a fordítók vállalták, közönségünkön a sor, hogy Majakovszkij művészetét, mint a proletárművészet egyik megjelenési formáját, mint tettehajtó tényezőt megismerjék. Művészi és emberi vallomástétele költőikortársához, Szergej Jeszenyinhez írt verse,<sup>14</sup> amely a következőképp fejeződik be:

„A szó  
hadvezére  
az emberi tettnek.  
Rajta! hogy hátunkban  
robbanjon  
az idő rakétabombája.  
Hogy a múltba vissza  
csak dúlt hajunk  
repkedhet  
a szél sodrására.  
A vigadozáshoz  
ezen a kis bolygón  
rossz a berendezés.  
Ragadj  
a jövőtől  
magadnak  
örömet.  
Ebben az életben  
meghalni nem nehéz.  
Az élet építése  
az sokkal nehezebb.“

ERDŐDI JÓZSEF

<sup>14</sup> Fordította Békés István.